

Duna

Hajnalban megyek haza, majdnem minden nap, gyalog, a hidakon, és nézem a vizet. Éjfél fél négy és hajnali négy közt, ebben az időben, amely se éjjel, se hajnal, alig akad járókelő a hídon. Ekkor figyelem a folyót. Körös-körül olyan csönd van, hogy az egyetlen zaj a jéggé merevedő hullámok csikorgása, a víz lármája, amelyet máskor elfojt a kocsizörgés, a nyári éj, a lombnesz, az ívlámpák fényében táncoló porszem, a legyek, a rovarok, a szitakötők muzsikája. Jégtáblák úsznak, lassú üvegzajjal. Koccanva ütődnek a hídpillérnek. A másik pillanatban alig látható karc cikázik rajtuk, mint mikor a tükörlakon végighúzza valaki a gyémántgyűrűjét. Lenn a mederben, a fizika törvényei szerint, hűl és erjed a kásás lé. Érdekes, hogy egyszerre milyen eleven kapcsolatba kerültünk a folyóval. Különböző észre se vesszük. Pár hete nézik a pestiek a téli színjátékot, órák hosszáig, lustán, ábrándozó szenvedéllyel, akárcsak a parton heverő talián nyáron a tenger gyöngyözését, a kék vizet, amely durrogva és tajtékozva fröccsen eléje, mintha a természet minden pillanatban friss pezsgőt nyitogatna. Nem lehet elunni a kedves variációt. Játékosá tesz bennünket is, akik keveset játszunk. Régóta álldogálok itt, és mindig elhatározom, hogy még csak a legközelebbi jégtáblát várom meg. Havas prém, jégcsipke, üveggyöngy, hideg kaláris, fehér fagyalt, cukros tortadísz, szeszélyes ábrák és hímzések tömkelege. Hogy osztályozzam őket? Észreveszem, hogy magam is játszom. Egy óriás jégtábla közeledik. Erre egy hosszú zongorát tennék, egy asztalt a közepére, és körülültetném emberekkel, akik pezsgőspoharakat emelgetnének, és hallgatnák a levegőbe felhangzó akkordokat. Maga a kép komikus, egy rossz pezsgőreklám. A zene azonban, a folyó mélyéről, itt a hangtalan éjszakában érdekesen hatna. Némelyik jégtábla akkora, mint egy bálterem. A jég parkettje sima, negyven pár táncolhatná itt a francia négyest, a frakkok fecskeszárnya, a szalagok cifra gombolyaga röpködne, még a zenekarnak is jutna hely valahol a csontkemény fágyott hópulpituson. Azt a jégtutajt talán kávéháznak bérelném ki. Apró asztalokat

állítanék rá, az asztalok mellett kövér nagykereskedők lengyel pálinkát innának és szivaroznának. Ez lenne a kártyaterem. Amint a híd alatt elshanna, látnám, hogy út a bank tizenegyszer egymás után, a pointeurök jégzsetonokat hajigálnának az asztalra, és a zsebkendőm meghatottan lengtetném feléjük, búcsúul. A víz ezen az éjjelen különös. Lomhán vánszorog előre. Olyan lassan folyik, mint a kilencvenéves ember vére. Pikkelyek úsznak a felületén, pöttyök, pörsenések, mérges bibircsók. Bizonyára beteg, pestise van, gonoszul-sötéten múlik ki. Pusztulj el, öreg, döglődő kígyó. A fekete váladéka már alig-alig mozog, a vére összezsibbadt, még egynehányat vonaglik, azzal vége. Várok pár percig. A víz megállott. Egyedül én látom, a hidakon senki sincsen, a szívem beleborzong a szenzációba. Lenn a folyó arca az agónia után kisimult. Ha ledobnék egy fillért, koppanna rajta. Nyomott érzéssel megyek el, mint az, aki éjjel, egyedül, egy embert látott meghalni az utcán, és nem szólhat róla senkinek. Reggelre az emberek felkelnek, és megtudják, hogy mi történt.

(*A Hét*, 1914. február 1. – *F*, 11–12. old.)